

יקיניו" שנטל אחריות לאירוע. למרות הקונטציה הרצחנית, זוהי עמדה צנועה של משורר המכיר במגבלות השירה בכלל ויצירתו בפרט. הוא לא מתיימר לשנות סדרי עולם. הוא יסתפק ב"הרף רפוף וריח מתוק/ של דימויים חרוכים" - מה שאולי ייוותר לאחר "התאברותו".

התאברות פואטית כזאת אפשר למצוא גם בשיר 'חייט', שבו מגיע לשיאו להטוט המילים הייחודי של מאירי. שיר זה חושף בהומור את ההוויה הצבאית המגוחכת. מאירי מתרגם את סדרת הקלישאות הצה"לית המוכרת לשפה חלופית, לדיבור מקורר המציג את הרס"ר הקשוח במערומוי: "חייט תיגש הנה/ תכניס ת'חולדה/ למכנסיים, תיראה/ כמו חייט ותצדיק/ כשאני מרבק אליך/ [...] מחק ת'חינוך הזה מהפנים. [...] מסתובב בלי החשק/ חולדה מחוץ למכנסיים". השיבוש המילולי מלעיג את הדובר, איש הצבא, שבעליבותו הכוחנית חרל להיות מפקד של חייל, הופך להיות אדונו של חייט. אפשר לתהות מי כאן המשורר - הרס"ר או החייט?

גלעד מאירי
שחרור בתנאים מגבילים

ההומור של ההמרה הלשונית, הבולט מאוד גם בשירתו המוקדמת של מאירי, חותם את הספר בשיר 'משיח צחוק'. באחרית הימים האופטימית של המשורר, גיע משיח צחוק כדי "לפרוץ בצחוק/ שערי צדק נעולים/ לקרוע מצחוק/ הסכמי שכר/ ועונש, לחלק בנוסים לפועלי הומור שחורים/ לקדם פקידים שצוחקים מהעבודה". השיר הקליל הזה מזכיר לנו שהקפיטליזם המודרני חודר את הגנות השירה. נראה כי מאירי מתייחס למסחור השירה בצנינות או בהומור עצמי. אם לדמות את עולם השירה לשוק הרי שאין זה שוק חופשי. אף שהוא ססגוני ורב-יפוי, אפשרות שחרורו תמיד מוטלת בספק. המרת השירה למוצר צריכה איננה שלילית בהכרח. היא עשויה לשחרר אותה מכבלי האליטיזם היוקרתי אשר מרחיק אותה מרוב צרכני התרבות. כדאי לזכור שגם שחרור בתנאים מגבילים הוא שחרור. לפיכך יש לראות בסגנונו הפואטי המיוחד של מאירי מעין המשגה מחודשת של השירה, אשר מתגלה ביצירתו כמהנה ושווה לכל נפש, ובו בזמן גם מורכבת ועשויה שכבות רבות של משמעות. זוהי שירה משחררת מנפחות של חשיבות עצמית.

מאירי שטבע את המושג 'פופואטיקה', ביקש בעיסוקיו כמנהל 'מקום לשירה' בירושלים וכמייסד פסטיבל 'מטר על מטר' המתקיים בעיר במקומות המערבבים שירה ובידה, להוביל אג'נדה המביאה את העם לשירה ואת השירה לעם. אין ספק שהוא עושה זאת בגדול, ויעידו על כך לא רק ספרי שירתו, אלא גם אנתולוגיות שערך, בהן: קודה פנימית המאגדת מבחר מקיף של שירי כדורגל ומחאת כפיים (ביחד עם נועה שקרג'י ודורית ויסמן), שהיא האסופה הגדולה והמגוונת ביותר שיצאה עד כה בתחום השירה החברתית.

השחקנית סופיה לוחן אמרה פעם ש"הסקסיות באה מבפנים. זה משהו שנמצא בך או לא, ואין לו ממש קשר לשדיים או לירכיים או לשרבוב שפתיים". אם הסקסיות בתרבות המודרנית היא תכונה כללית הטבועה באדם ומסמנת אותו לא רק כמושך, אלא גם כמי שהשתחרר, בין השאר מנאותות מוסריות, הרי שהספר הפופואטי שחרור בתנאים מגבילים הוא ההוכחה ששירה לא צריכה להיות יפה כדי להיות סקסית. ♦

אשר כורכים את הפרטי בציבורי. בשיר 'תוכנית הבראה' תהה מאירי "מה עושה שכיר ביום לאחר/ פיטוריו, אחרי עשרים שנה". איך נראה יומו החדש כאשר "על ראשו משכנתא/ חשבונות, אשה, שלושה ילדים/ הסיפור המוכר". הכותרת של השיר מתגלה כאירונית, כאשר ברור שאין תוכנית ואין הבראה. "אתה תסתדר, הוא אומר לעצמו, עכשיו/ יש אוכל במקרר" - מנסה להירגע, אבל יודע שעכשיו זה לא מחה. בשני שירי המחאה הבאים 'עבודה נוספת' ו'מכור לעבודה', פותח הדובר במילה "אני", ולוקח על עצמו עבודה נוספת: "משלים הכנסה/ בעבודה זרה/ מזדמנת. אני פועל/ במה, עובד/ אלילים"; או לוקח עבודה הביתה, מתוך אמונה שאם יעבוד ללא הפסקה, אפילו בשנתו, תפילותו לרווחה תתמלא: "משווק/ את תפילת/ ללא סוכן/ ישירות למקום/ יומם וליל מערכך/ גרסה ומינה של אמונה/ [...] מביא הביתה/ את העבודה, חולם/ עליה בשנתו, וורקהוליק/ של עבודת השם". שיר המחאה המרכזי, מהמרגשים שכתב מאירי עד כה, הוא 'מזמור לדודי' - מצד אחד זהו שיר מחאה מלא כאב, ומצד אחר זהו שיר אהבה שכולו כבוד לאביו. האב, דוד מאירי, היה ממייסדי תנועת 'הפנתרים השחורים', ואצלו המחאה לא היתה במילים אלא במעשים. על כך מוקיר אותו בנו: "המרת מועדן סגוקר לכיתת שיעורי היסטוריה שימושית [...] ילד יהודי בלי תעודת גמר יסודי/ חוסם במילת ברזל חוד בסכר ההשכלה [...] הושבת את עצמך כמו אסיר להשלים בגרות". מאירי האב הושיט יד לעבריינים, לנרקומנים, לבני נוער אבורים ששוטטו ברחובות. הוא ידע שהסכנה הגדולה יותר היא זו שמקודה בממסד, והיא מופיעה בתוך נידדת משטרה. המשורר כותב לאביו מזמור אהבה, שכולו מפגן של כבוד לאיש שהיה תמיד נאמן לעקרונותיו, שבמקום לזעוק על קיפוח, השקיע את כל כולו בטיפוח ילדיו, וכמו שעשה לביתו, כך עשה גם לתיכון החברה. היום מאירי האב יושב בביתו "בכורסת ענק אורתופדית מול הטלוויזיה [...] מכוסה שמירה פרחונית"; מאירי הבן, במחווה נוגעת ללב כותב לו: "ברחוב מחפשים אותך מלאכים/ משוקמים, מאריכים שיחה כפטרול על קו הטלפון, הלכים/ וחורים. אונן מתחממות, מתעייפות בסבלנות, מילותיהם נושקות משמאל ומימין את לחיך".

הפואטיקה כובשת השירים של מאירי מאודגת בתבנית של מעבר מהגנה להתקפה. דימוי זה מרגים את השליטה במילה, ואת המעבר המהיר היעיל מחלק המגרש הממשי אל חלק המגרש המטאפורי. דוגמאות מוצלחות ביותר לעיקרון זה של המרה לשונית ניתן למצוא בשירתו הארספואטית. בשיר 'העורך' מתאר מאירי את מעשה היצירה כשיפוץ "בתי שיר/ מועדים להריסה", ומזהיר ש"אפילו הטקסט הזה עלול אוטוטו להתמוטט". דוגמה יפה נוספת לחילופי הלשון נמצאת בשיר 'פיראטים פואטים' - שם המשוררים מדומים לשודדי ים הפושטים על אוצר המדינה. דימוי השירה לספינת פיראטים ממחיש את קול המחאה החברתית, שבצלילותה יכולה לחשוף את עכירות הממסד המתואר כאן כ"ספינות שרד ממשלתיות/ עמוסות קלסרים/ וכספי תמיכות".

המשורר עולה להתקפה דווקא בשיר הארספואטי המצויץ 'משורר מתאבד', שבו הוא משתמש במושגי אלימות מתחום הטרור ולאומני כדי להציג את הפרופיל האמנותי של הדובר: "לא חושדים בעברית שלי ואני/ עובר בקלות בידוק ביטחוני/ מתערבב בין צרכנים. מטען לשוני/ חגור למותני, משחרר/ נצדה. רסיפורתי מתפזר, ריקושטקסט". האם המשורר צריך "להתאבד" כדי שיקשיבו לו? נראה כי מאירי אינו לוקח את עצמו ברצינות רבה מדי. הוא יודע שגם אם "יתאבד" על אמונתו הפואטית, הוא יגרום לכמה "נפגעי הלם", ויוכר כ"תא טרור פואטי

משורר מתאבד / גלעד מאירי

לא חוֹשְׁדִים בְּעִבְרִית שְׁלִי וְאֲנִי
עוֹבֵר בְּקִלּוֹת בִּידוּק בִּטְחוֹנִי,
מִתְעַרְבֵב בֵּין צְרָכְנִים. מִטְעֵן לְשׁוֹנֵי
חָגוֹר לְמוֹתְנִי, מִשְׁחָרֵר
נִצְדָה. רִסְסִיפוֹרְתִי מִתְפָּזֵר,
רִיקוּשְׁטֶקְסֵט, בְּלִיל סוֹנְטִים,
דְּקִטִּילִים מְנַחִים.

בְּאֵיִר הֶרֶף דְּפִדּוּף וְרִיחַ מְתוּק
שֶׁל דִּמוּיִם חָרוּכִים.
צְפָצוֹף נְמוּךְ-גִּבּוֹהַ
בְּאֲזִינִים, תִּדְרֵר
שֶׁרֶק יֵלֵד, כִּבּוֹל לְשִׁמְעַ.
בְּבוֹת רֵאָה פְּעוּרוֹת פֶּה,
יֵשׁ נִפְגְּעֵי הָלֵם.
תָּא טְרוֹד פּוֹאֲטִי קִיקִינֵי
נֹטֵל אַחֲרָיוֹת לְאֲרוּעַ.